

De Tender

een sociaal veilige school

Inhoud

Voorwoord	Blz. 3
Uitgangspunten op:, KickFit!	Blz.
KickFit! visie en missie	Blz.
KickFit! modellen (2019)	Blz.
De thema's van KickFit!	Blz.
Achtergronden	Blz.
Inspiratiebronnen	Blz.
Inspectie en sociale veiligheid	Blz.
De Gezonde school inclusief KickFit!	Blz.
Voorbeeld van een gedragsprotocol	Blz.
Bijlage 1: Incidenten meldingsformulier	Blz.
Bijlage 2: Kwaliteitskaart pedagogisch didactisch handelen in verband met gedrag	Blz.

Voorwoord

Algemeen:

KickFit! is een innoverende en onderscheidende aanpak waarbij het accent ligt op weerbaarheid en sociale vaardigheden via ervaringsleren. Ervaren en fysiek beleven in een actieve setting zijn belangrijke uitgangspunten vanuit de overtuiging dat leren door ervaren en vervolgens inzicht krijgen het meest effectief is bij het verwerven van nieuwe vaardigheden en een positieve mindset. Het programma is vormgegeven vanuit verschillende invalshoeken: de kracht van beweging en ervaren, orthopedagogiek en innovatie van organisaties.

Erik Kruisselbrink en Bettie Bolderink verzorgen trainingen op de Tender om te zorgen voor een veilig basisklimaat en een gezonde schoolorganisatie waarin alle betrokkenen samen leren en werken aan groei en ontwikkeling.

KickFit visie en missie

Missie:

- **KickFit!** leert kinderen/jongeren om hun fysieke, emotionele en mentale kracht te ontdekken en in te zetten.

Visie:

- Weerbaarheid is belangrijk om je plek in te kunnen nemen, voor jezelf op te komen en te blijven staan. Vertrouwen op jezelf en grenzen kunnen aangeven. Dan voel je je veilig en krachtig.
- Door het versterken van het lichaamsbewustzijn groeit het emotioneel bewustzijn en ontstaat er ruimte voor persoonlijke en mentale groei. Denken en begrijpen ontwikkelen zich niet zonder voelen en voelen ontwikkelt zich niet zonder bewegen.
- Onze maatschappij stelt hoge eisen. Weerbaarheid is belangrijk voor het algehele functioneren. Als je weerbaar bent, durf je jezelf te zijn en zit je beter in je vel.
- **KickFit!** is geschikt voor ieder kind/iedere jongere, want deze training maakt een kind/jongere niet alleen zelfverzekerder maar ook sterker, zowel fysiek als mentaal. Dan groeit het zelfvertrouwen.
- Bij **KickFit!** wordt uitgegaan van levensechte situaties. Vanuit deze situaties wordt de verbinding met de thema's gemaakt.

De trainingen **KickFit!** door de BM-Academie worden op maat aangeboden. Hierbij wordt in basis uitgegaan van een aantal thema's die naar behoefte worden uitgewerkt binnen de training:

- Respect
- Focus
- Grenzen
- Vertrouwen
- Samenwerken
- Doorzetten
- Zelfstandigheid
- Zelfbeheersing

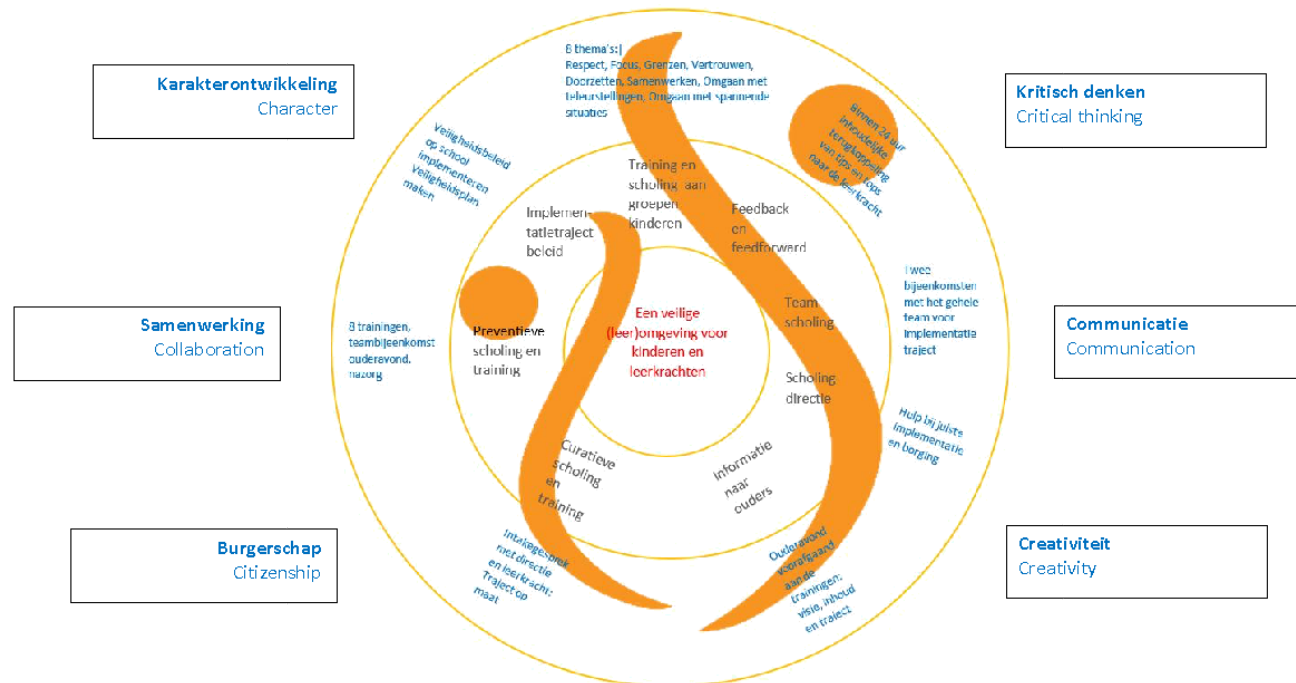
Bij de uitvoering van de lessen dient rekening worden gehouden met het verschil in niveau van de leerlingen/groepen en de trainingsmogelijkheden op het moment zelf. De ontwikkelmogelijkheden van de groep zijn bepalend voor de aanpak binnen van het programma.

KickFit!-modellen (2019)

Het gedachtengoed

Voor het eerste **KickFit!**-model werden we geïnspireerd door 'The Golden Circle' van Simon Sinek. Wij vinden dat ieder mens recht heeft op een veilige, passende leer-en leefomgeving. Dit geldt dus voor het kind, maar ook voor de leerkracht, de onderwijsassistent en de directie. Om een veilige (leer)omgeving te realiseren zodat kinderen kunnen leren hebben we vanuit ons hart het programma **KickFit!** ontworpen. Met ons programma hebben we als BM-Academie de mogelijkheid om een brede ondersteuning te bieden, waarin we voor iedereen in de school/de organisatie een prettige werk- en leeromgeving creëren.

We maken een link met Deep Learning, het werk van Michael Fullan. Dit wordt toegelicht in de achtergrondinformatie.

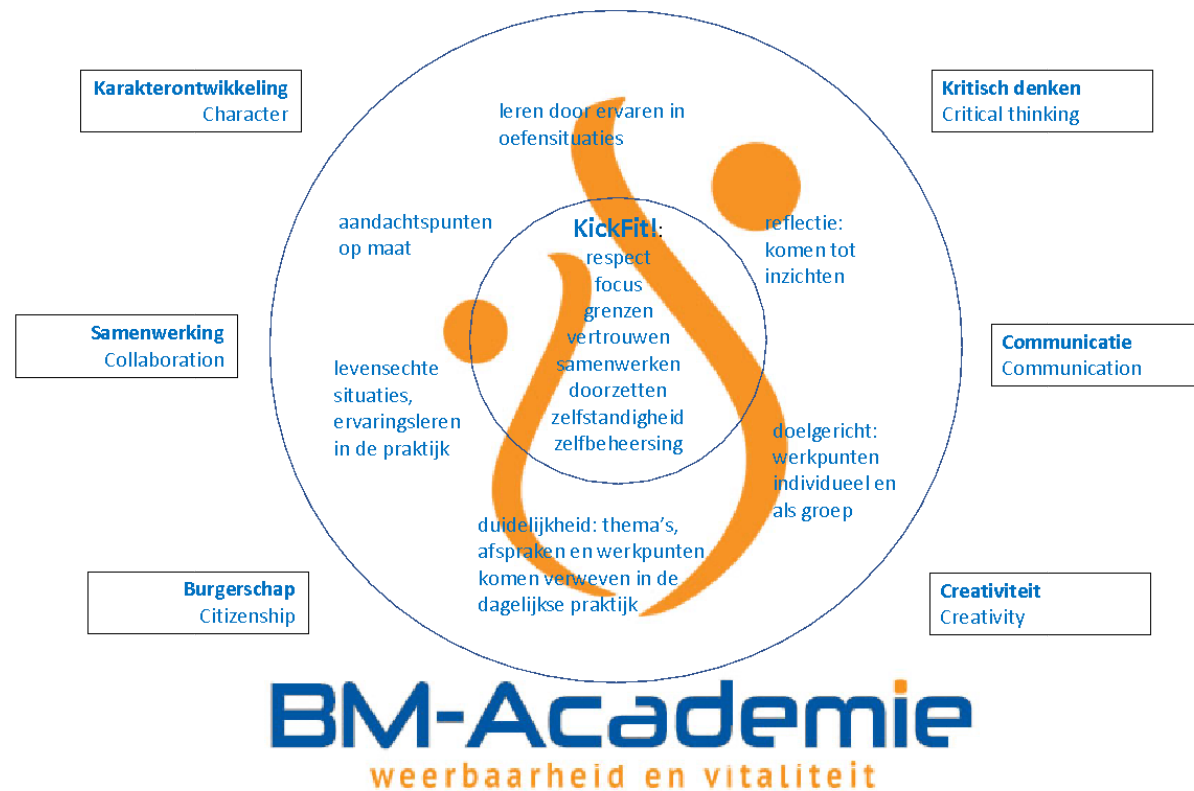

Het primaire proces

KickFit! gaat uit van acht basisthema's. De thema's worden aangeboden binnen maatwerk, afgestemd op de groep en de begeleidingsvraag.

Er is sprake van een cyclisch proces waarbij ervaringsleren, reflecteren, vertaling naar de praktijk en nieuwe aandachtspunten worden gevolgd door ervaringsleren enzovoort.

Ook hier maken we een link met Deep learning.

De thema's van KickFit!

Thema 1: Respect

Doelen:

- Afspraken maken voor de groep
- Ontdekken en bespreken: wat betekent respect?

- Stevig op je benen staan

Inspiratie voor de professional

Wat is eigenlijk respect? Is het een gevoel of een uiting? Is het verplicht of vrijwillig? Heb je het voor iedereen? Word je ermee geboren of is het aangeleerd? Denk eens na over de volgende stellingen en/of gebruik ze aangepast op het niveau in je team/groep:

- Ik respecteer alleen mensen die mij respecteren.
- Voor misdadigers hoef je geen respect te hebben.
- Anderen niet respecteren is ongeleefd.
- Als je iemand pest, betekent het dat je geen respect hebt voor diegene.
- Godsdienstige overtuigingen (alles wat er bij iemands geloof hoort) moet je altijd respecteren.
- Als je iemand respecteert zeg je eerlijk wat je denkt, ook als dat pijnlijk of moeilijk is.

Moet je respect hebben voor iedereen?

Thema 2: Focus

Doelen:

- Herhalen stevig op je benen staan
- Bewustzijn: alles wat je nodig hebt, heb je altijd bij je
- Focus en concentratie, dat kun je zelf (be)sturen
- Wat wil je leren?

Inspiratie voor de professional

Elementen van concentratie zijn aandacht en focus. Een bekende metafoor die gebruikt wordt om concentratie te omschrijven is de zogenaamde 'spot-light' metafoor. Deze wil zeggen dat concentratie maar op één mentale activiteit op een bepaald moment te richten is.

Thema 3: Grenzen

Doelen:

- Ervaren van je eigen grens
- Ervaren van de grens van de ander
- Respecteren van je grens van die van de ander
- Ontdekken en bespreken: hoe kun je je grens aangeven

Inspiratie voor de professional

Grenzen aangeven is simpel als je het bij jezelf houdt

Er valt geen discussie te voeren over jouw gevoelens. Als jij zegt dat je je gekwetst voelt dan is dat wat het is. Dus? Als je je grenzen wilt aangeven is het slim om dicht bij jezelf te blijven en gebruik maakt van de ik-boodschap.

- “Ik vind het niet prettig als je zo tegen me praat. Je geeft me het gevoel dat ik een klein kind ben.”
- “Ik krijg het gevoel dat je me niet serieus neemt als je je werk zo laat inlevert. Ik wil je vragen hier beter op te letten.”

Je grenzen aangeven is niet egoïstisch

Door je grenzen aan te geven leer je anderen hoe ze met jou om moeten gaan.

Het punt is: jouw geluk is jouw verantwoordelijkheid. En mensen kunnen je gedachten niet lezen. Als je anderen niet laat weten dat ze over je grenzen gaan, dan zullen ze zich ook niet aanpassen. Als ze het wel weten, dan geef je ze in ieder geval een kans te veranderen.

Duidelijk je grenzen aangeven verbetert relaties

1. Mensen hebben meer respect voor mensen die hun grenzen aangeven.
2. En daardoor behandelen mensen je beter, dus ontstaat er aan jouw kant minder frustratie.

Het is veel interessanter om met mensen om te gaan die weten wat ze wel en niet willen, en die niet over zich heen laten lopen.

Relaties zijn gebouwd op wederzijds vertrouwen en respect. Je grenzen aangeven maakt je een interessanter, authentieker en respectabeler persoon.

Grenzen aangeven maakt je vrijer

Door je grenzen duidelijk aan te geven kun je afrekenen met gedrag dat je naar beneden trekt. Je neemt de ruimte om je hart te volgen en je leven vorm te geven op een manier die jou het meest gelukkig maakt. Dat wil niet zeggen dat je die mensen niet langer aardig vindt. Vaak juist omgekeerd. Je kunt anderen meer accepteren zoals ze zijn en dankzij je nieuwe assertiviteit lukt het jou om gewoon jezelf te zijn.

Grenzen aangeven is noodzakelijk

- Wat gebeurt er?
- Ik maak oogcontact
- Ik geef mijn grens aan in een ik-boodschap
- Ik zoek ruimte voor mezelf en zoek hulp wanneer nodig

Lichaamstaal is heel belangrijk

- Laat zien wat het met je doet, wat jij bedoelt
- Kijk goed naar wat de ander met zijn/lijf laat zien

Thema 4: Vertrouwen

Doelen:

- Vertrouwen op eigen kracht
- Verbinding aangaan met de ander en vertrouwen op de ander

Inspiratie voor de professional

In sociologie en psychologie is de mate waarin twee groepen elkaar vertrouwen een maatstaf voor het geloof in de eerlijkheid en aardigheid van de ander. Vertrouwen speelt een belangrijke rol in bijvoorbeeld familiebanden, relaties, binnen bedrijven en andere sociale groepen.

In de psychologie wordt vertrouwen omschreven als “geloven dat de persoon die men vertrouwt zal doen wat men van hem verwacht”. Volgens psychoanalist Erik Erikson begint het eerste opbouwen van vertrouwen al in de eerste twee jaar van een mensenleven. De mate waarin dit vertrouwen wordt bevestigd of geschaad kan op latere leeftijd van grote invloed zijn.

Thema 5: Samenwerken

Doelen:

- Vertrouwen op eigen kracht
- Verbinding aangaan met de ander en vertrouwen op de ander
- Ontdekken en bespreken: de kracht van samenwerken
- Kennis over en omgaan met pesten

Inspiratie voor de professional

Samenwerken kan worden gedefinieerd als het gezamenlijk inzetten om een bepaald doel te bereiken. Samenwerking vindt plaats tussen minimaal twee personen, dus ook in een groep of tussen meerdere groepen.

Samenwerken wordt gezien als een belangrijke competentie omdat het een efficiënte manier is om doelen te bereiken. Iedere persoon of elke groep binnen een organisatie beschikt namelijk over een bepaalde expertise, waardoor onderdelen gemakkelijk uitbesteed kunnen worden.

Thema 6: Doorzetten

Doelen:

- Ervaren van je eigen kracht

- Op eigen kracht aan het werk gaan en dit volhouden
- Zonder toezicht een opdracht uitvoeren

Inspiratie voor de professional

Wilskracht is beslist geen karaktereigenschap, maar een ontwikkeling die iedereen kan doorlopen. Streng zijn voor jezelf, doorzetten.

Thema 7: Zelfstandigheid

Doelen:

- Ervaren van je eigen kracht
- Vertrouwen op je eigen kracht
- De kracht van jou

Inspiratie voor de professional

Een definitie voor de competentie zelfstandigheid is in staat zijn om problemen of belemmeringen te signaleren en deze zo snel mogelijk op te lossen.

- Prestatie-indicatoren voor de competentie zelfstandigheid: zelf naar oplossingen zoeken, eigen werk controleren, aandacht vasthouden en werk afmaken
- Persoonlijke eigenschappen die gerelateerd zijn aan de competentie zelfstandigheid: doelgericht, doorzetten, initiatiefrijk, krachtig, praktisch
- Vaardigheden die gerelateerd zijn aan de competentie zelfstandigheid: aanpassingsvermogen, handelsgeest, improvisatievermogen, logisch denkvermogen, oordeelsvermogen, wendbaarheid

Thema 8: Zelfbeheersing/Omgaan met spannende situaties

Doelen:

- Door zelfkennis en vaardigheden baas zijn over eigen handelen
- Omgaan met spannende situaties

Inspiratie voor de professional

Het gaat hierbij om het in bedwang houden van eigen gevoelens, zoals emoties of kwaadheid.

Achtergronden

Wat vraagt bovenstaand proces van begeleiders?

- Snappen waar je mee bezig bent, inzicht in de materie
- Staan voor hetgeen je uitdraagt
- Stevigheid
- Differentiëren, afstemmen op de (doel)groep en situatie
- Een positieve grondhouding, gericht op groei en een positieve mindset
- Bereidheid om naar jezelf te kijken (zowel als individu als op teamniveau)

Aandacht voor groepsdynamiek is de kracht

- Een stevig basisklimaat, een veilige en duidelijke omgeving als bodem om als individu en als groep te kunnen groeien

- Gericht op ervaren, inzicht en visuele weergave: door fysieke oefeningen laten ervaren, gericht bespreken en thema's zichtbaar in de lessen en in de groep
- Kinderen met leiderschapscapaciteiten stimuleren om deze positief in te zetten en hiermee ervaringen op laten doen
- Grenzen aangeven en respecteren is een cruciaal aandachtspunt
- Duidelijke benadering, kaders duidelijk neerzetten
- Afstemming met/in de situatie, vertaling naar de dagelijkse praktijk
- Uitgaan van een netwerkbenadering, waarbij het hele systeem betrokken wordt bij de aanpak

Inclusief denken is het uitgangspunt; iedereen blijft erbij en doet mee. De kracht van de groep wordt aangesproken en tot ontwikkeling gebracht. Het gaat in de eerste instantie om de benadering van de groep als geheel, hierin heeft iedereen een rol. In principe wordt de groep betrokken bij het reguleren van gedrag, tenzij het gaat om grensoverschrijdend gedrag.

Bij iedere verandering heeft de groep tijd, ruimte en sturing/begeleiding nodig om in rustig(er) vaarwater te komen.

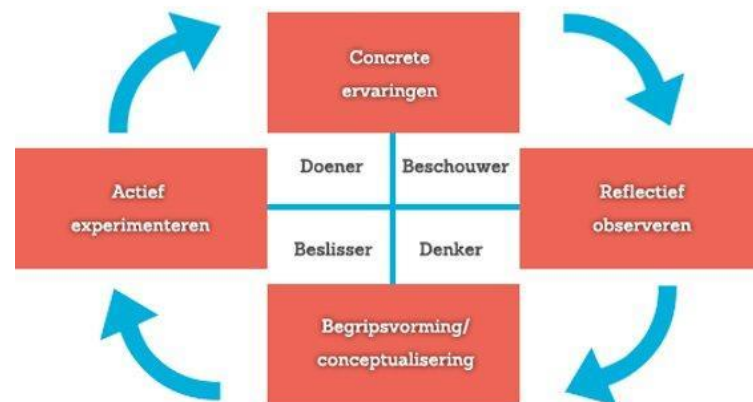
Het model van Tuckman (1965) geeft hierbij inzicht. Wij zien dit model als een dynamisch systeem, waarbij de fases elkaar kunnen afwisselen.

- Forming
“Hoor ik erbij?” en “Wat zijn de regels?” Het gaat hierbij om kennismaking en oriëntatie. Het is belangrijk dat de begeleider in deze fase sturing geeft, vertrouwen en onderlinge veiligheid creëert en duidelijkheid biedt.
- Storming
“Wat gebeurt er als...” Er ontstaat onrust, rollen worden onderzocht. Het is belangrijk dat de begeleider duidelijk en consequent handelt, het zelfregulerend vermogen aanspreekt, kinderen laat ervaren en zelf problemen laat oplossen als dat kan. Voorkom dat informele leiders de waarden en normen gaan bepalen. Voorkom dat de begeleider in een machtsstrijd met de informele leiders komt.
- Norming
De rollen en omgangsvormen worden vastgesteld. Het is belangrijk dat de begeleider leiding en initiatief neemt, duidelijkheid biedt over de regels en gedragsverwachtingen.
- Performing
Een langere periode van rust en fijne samenwerking volgt.
- Adjourning
Afscheid nadert. Kinderen gaan soms bewust afstand nemen door onrust te zaaien, zich af te zetten en niet gemotiveerd te zijn. Het is belangrijk om in deze periode activiteiten te organiseren waarbij gezamenlijkheid van belang is.

Risicofactoren in bovenstaand proces zijn: er komt een kind bij in de groep of er gaat een kind weg, er komt een nieuwe leerkracht, er is sprake van wisselende situaties. Dan blijft leidend: “Hoor ik er nog bij? Wat zijn hier de regels?”

Ervaringsleren centraal: de vier leerstijlen van Kolb

Bij ervaringsleren start het leren bij de ervaring en dient het leerproces vervolgens alle andere fasen van de cyclus te doorlopen. Er is pas sprake van duurzaam leren als de gehele cyclus doorlopen is. De cyclus is opgebouwd rond twee assen: de verticale as die loopt van concreet (boven) naar abstract (beneden) en de horizontale as die loopt van actief (links) naar passief (rechts). Duurzaam leren is het resultaat van het voortdurend cyclisch doorlopen van een proces waarbij een viertal gedragingen die op deze assen zijn uit te zetten op elkaar inhaken.

In onze aanpak gaan we uit van ervaren in een activiteit, kort reflecteren/evalueren en vervolgens verder ervaren. Deze aanpak kan ook in de dagelijkse praktijk worden ingezet.

Het is belangrijk om in grote lijnen rekening te houden met de verschillen tussen jongens en meisjes. Onze ervaring leert ook dat jongens meer leren door ervaren, meer fysiek ingesteld zijn, meer grensverkennend zijn en de rangorde meer meten op een fysieke wijze. Het is belangrijk om hier rekening mee te houden, ook in de dagelijkse praktijk. Jongens hebben over het algemeen meer tijd nodig om verantwoordelijkheidsgevoel te ontwikkelen. Hierbij speelt testosteron een rol, hetgeen daadkracht stimuleert.

Door uit te gaan van concreet gedrag in het hier en nu werk je sowieso op maat. In sommige gevallen is het wel te begrijpen waarom een kind ongewenst gedrag vertoont, maar het is geen excuus. We hanteren hierbij de uitspraak: "Je hebt altijd een keuze." Door middel van observeren, vragen stellen en doorvragen en om verheldering van het gedrag te vragen op grond van hetgeen je geobserveerd hebt, kan het kind en/of de groep tot inzicht komen. Confronteren kan door concreet waarneembaar gedrag te benoemen.

Groei op alle niveaus

Van een groep individuen naar een groep die onderling betrokken is en waar sprake is van verbondenheid. Om zover te komen, is het van belang dat alle betrokkenen open staan om de plek der moeite op te zoeken (Theory U, Otto Scharmer). Dat geldt zeker ook voor de professionals.

Deep learning: zes mondiale competenties

Uit: Deep learning (Fullan, M., Quinn, J., McEachen, J., 2019)

Alle leerlingen kunnen leren als ons onderwijssysteem gericht is op het ontwikkelen van de talenten van alle leerlingen. 'Deep Learning' of verdiepend leren is leren op een manier die beklijft. Het gaat om een diepe verbinding maken met de wereld (meestal met samen met anderen) om te evolueren naar een steeds vollediger en rijker leven. Het is het proces van het verwerven van zes mondiale competenties. Deze omvatten mededogen, empathie, sociaal-emotioneel leren, ondernemerschap en gerelateerde vaardigheden die nodig zijn om op hoog niveau te kunnen functioneren in een complexe maatschappij. Er worden gelijke kansen voor iedereen gecreëerd waarmee de toenemende ongelijkheid in de wereld te verminderen.

Critical thinking/Kritisch denken

- Evalueren
- Onderzoeken en reflecteren
- Verbanden zien

Communication/Communicatie

- Effectiviteit en verbetering van communicatie
- Afstemming

- Construeren van zinvolle kennis
- Probleemoplossing

Character/Karakterontwikkeling

- Zelfregulering
- Leren leren
- Verantwoordelijkheid
- Passie
- Doorzettingsvermogen

Collaboration/Samenwerking

- Leren van met elkaar
- Teamdynamiek
- Sociale vaardigheden
- Interpersoonlijk
- Teamcompetenties

- Reflecteren op het leerproces

Creativity/Creativiteit

- Ondernemerschap
- De juiste vragen stellen
- Leiderschap
- Van nieuwe ideeën naar daden

Citizenship/Burgerschap

- Duurzaamheid
- Empathie
- Complexe mondiale vraagstukken
- Wereldburgerschap

Stimuleren Growth mindset

Help kinderen om te leren van hun fouten. Leer ze doorzetten als iets moeilijk is. Geef ze een kans om nieuwe dingen uit te proberen en ruim obstakels niet bij voorbaat uit de weg (zie www.platformmindset.nl).

- Stel vragen over het proces: heb je goed nagedacht, heb je doorgezet, had je een beter resultaat kunnen leveren, heb je jezelf uitgedaagd, wat is er met je gebeurd, wat deed je als je gefrustreerd werd?
- De beste feedback die je je leerlingen kunt geven, is feedback waaruit ze informatie halen die hen verder helpt. Geef informatie, richt je op de toekomst en op gedrag. Toekomstig gedrag wordt positief beïnvloed door positieve (en kritische) feedback, erkenning en aanmoediging.
- Metacognitieve vaardigheden: nadenken over hoe je nadenkt, leren over hoe je leert. Motivatie en wilskracht zijn hierbij belangrijke aspecten: mental contrasting. Hierbij kunnen oplossingen voor mogelijke hindernissen worden bedacht. Meta-feedback: op taakniveau, op procesniveau, op zelfreguleringsniveau.

Executieve functies

Executieve functies zijn al die regelfuncties van de hersenen essentieel zijn voor het realiseren van doelgericht en aangepast gedrag. Alle executieve functies of vaardigheden hebben een controlerende en aansturende functie. Met deze functies bepalen we het doel van ons handelen en gedrag, schakelen we afleidende factoren uit, plannen we de volgorde van handelingen, voeren we de taken die daarvoor nodig zijn stap voor stap uit en controleren we het effect, waarbij we ook rekening houden met mogelijke toekomstige effecten. reguleren er emoties, motivatie en alertheid mee en laten ervaringen uit het verleden meespelen bij de verwachtingen over en beslissingen voor de toekomst. Executieve functies kunnen worden gezien als de 'dirigent' van de cognitieve vaardigheden, het zijn een verzameling processen die te maken hebben met het beheren van jezelf en de bronnen die nodig zijn om een doel te bereiken.

die

We

De Deens-Amerikaanse psycholoog Erik Erikson (1902-1994) zag onze psychische ontwikkeling als een levenslang proces.

Volgens zijn inmiddels klassieke theorie moeten we in de loop van ons leven acht levensvaardigheden leren om goed te kunnen functioneren.

Erikson ging ervan uit dat we deze vaardigheden in principe in bepaalde levensfasen opdoen (zie de leeftijden tussen haakjes); gebeurt dat niet of onvoldoende, dan is het mogelijk dat we ze later in ons leven alsnog gaan missen en pas dan onder de knie krijgen.

1.

1. **Vertrouwen** (0-1,5 jaar): in de prille kinderjaren ontstaat de hechting met onze moeder. Als die goed verloopt, durven we later in ons leven anderen te vertrouwen.
2. **Autonomie** (1,5-3 jaar): in deze fase leren we onszelf beheersen en zelf dingen voor elkaar te krijgen. Wanneer onze ouders ons te veel beschermen en we te weinig zelf mogen doen, of als we belachelijk worden gemaakt wanneer ons iets niet lukt, krijgen we later in ons leven de neiging snel aan onszelf te gaan twijfelen, en durven we minder autonoom te opereren.
3. **Initiatief** (3-6 jaar): in deze fase leren we zelf initiatief nemen, een doel stellen en daar naartoe werken. Als onze ouders ons hier niet in aanmoedigen of ons ontmoedigen, zullen we later in ons leven moeite blijven houden met initiatief nemen.
4. **Competentie** (6 jaar-puberteit): in deze periode leren we allerlei vaardigheden die we nodig hebben om succesvol te kunnen zijn in de maatschappij: niet alleen basale zaken als lezen en schrijven, maar ook verantwoordelijkheid nemen en met anderen opschieten.
5. **Identiteit** (adolescentie): bij de overgang van kind naar volwassene gaan we door een identiteitscrisis: wie ben ik, wat wil ik? Als we geen duidelijk antwoord vinden op deze vragen, zullen we steeds op zoek blijven naar welke rol we nu eigenlijk hebben in het leven.
6. **Intimiteit** (jongvolwassen): in deze fase gaan we betrokkenheid voelen bij ons werk en ontwikkelen we duurzame, intieme relaties. Als we daar niet in slagen, kampen we met gevoelens van afzondering en eenzaamheid.
7. **Productiviteit** (middelbare leeftijd): dit is onze meest productieve periode: we brengen kinderen groot, maken carrière en helpen anderen. Het is de fase waarin we onze levensdoelen waarmaken. Slagen we hier niet in, dan raken we in onszelf gekeerd en stagneren we in onze ontwikkeling.
8. **Tevredenheid** (ouderdom): we hebben het gevoel dat ons leven betekenis heeft gehad, kijken er met tevredenheid op terug en accepteren de naderende dood. Kijken we echter met spijt terug en blijven we treuren om mislukkingen en gemiste kansen, dan zullen we de dood niet kunnen accepteren.

De eerste vier stadia bieden een algemeen kader voor de sociale ontwikkeling tijdens de kindertijd, en wijzen op de belangrijke horden die op verschillende leeftijden moeten worden genomen in het belang van een harmonische ontwikkeling. Elke fase biedt kansen, maar ook risico's.

Inspiratiebronnen

JEZELF DE BAAS

Jezelf de baas is een Aggressie Regulatie Training, waarbij respect voor jezelf en de medemens centraal staat.

De volgende fasen kun je onderscheiden in een groepsproces:

1. Onzekerheidsfase: aftasten, afhankelijk van docent, subgroepjes worden gevormd om erbij te horen, uitproberen
2. Opstandfase: grenzen ontdekken
3. Eenheidsfase: vertrouwensrelatie docent en groepsleden, acceptatie van de leerkracht (belangrijk: consequent handelen, eerlijk, duidelijk)
4. Samenwerkingsfase: bespreken van problemen is mogelijk

Stappen:

- Bewustwording van probleemgedrag
- Herkennen van agressieve gevoelens en gedachten
- Maken van alternatieve keuzes
- Oefenen/herhalen van de alternatieve keuzes

Het aanleren van de stappen stop – ontspan – denk – actie (de goede keuze uitvoeren) staat centraal.

Binnen de psychofysische didactiek komen de volgende thema's aan bod:

- 1^e fase Sociale vaardigheden: luisteren en zeggen wat je wilt, wat als je boos bent (de 3 G's: gebeurtenis, gevoel, gedachten)
- 2^e fase Impulscontrole: leren uiten van frustratie, zelfvertrouwen (de 4 G's: gebeurtenis, gevoel, gedachten, gedrag)
- 3^e fase Moreel redeneren: geweten, normen en waarden (de 5 G's: gebeurtenis, gevoel, gedachten, gedrag, gevolg)

Zie ook: www.ztop-rotterdam.nl

ROTS EN WATER

Bij het programma Rots en Water gaat het om bewustwording van eigen kracht en mogelijkheden en het vermogen om met andere mensen samen te spelen, samen te werken en samen te leven in een snel veranderende, multiculturele samenleving. Als jij jezelf niet kent, dan begrijp je een ander ook niet en wordt het erg moeilijk met die ander(en) een respectvolle relatie op te bouwen. Het programma heeft een psychofysieke didactiek hetgeen wil zeggen dat, startend vanuit een fysieke invalshoek, mentale en sociale vaardigheden worden aangereikt en verworven. De fysieke oefeningen worden ondersteund door korte groepsgesprekken, waarin ruimte is voor zelfreflectie.

Meer bewustzijn van het lichaam kan leiden tot meer inzicht en ervaring van de eigen reactiepatronen, hetgeen een kans biedt tot verdieping van het emotioneel bewustzijn, zelfbewustzijn en verdere ontwikkeling.

Meer info: www.rotsenwater.nl

KIVA

Inmiddels is bekend dat om pesten effectief tegen te gaan een systematische en voortdurende inspanning nodig is en dat strengere regels of meer toezicht alleen niet voldoende zijn. Het beïnvloeden van de groep als geheel is essentieel voor het effectief tegengaan van pesten. Pesten kan op verschillende manieren gebeuren: fysiek, materieel, verbaal en relationeel (waaronder cyberpesten). Pesten onderscheidt zich doordat het herhaaldelijk plaatsvindt, de kinderen/jongeren zijn ongelijk in kracht, macht en sociale status. Niet alleen pestslachtoffers, maar ook hun klasgenoten die slechts getuige zijn, ondervinden negatieve effecten van pesten. Ook pesters kunnen negatieve gevolgen ondervinden van hun gedrag. De kans is groot dat zij ook in toekomstige situaties agressie zullen gebruiken als zij op jonge leeftijd niet worden gecorrigeerd. Voor de pestslachtoffers is het pijnlijkste niet zozeer dat ze aangevallen worden door één of twee kinderen, maar dat niemand van de omstanders hen steunt. Eén van de belangrijkste oorzaken waardoor kinderen toegeven aan groepsdruk, is de angst om uit de groep gezet te worden en vriendschappen kwijt te raken. Om die reden willen de meeste kinderen niet anders zijn dan anderen.

Het programma is praktijkgericht en focust op het voorkomen en aanpakken van pesten, zoveel mogelijk in en met de groep.

Zie ook: www.kivaschool.nl

ZIEN!

Met Zien! breng je verschillende aspecten van de sociaal-emotionele ontwikkeling in beeld. Zien! biedt vervolgens ook handvatten voor leerkrachten en ouders/verzorgers/leerkrachten.

Er is sprake van zeven dimensies:

1. **Welbevinden** betekent het zich thuis voelen, zichzelf kunnen zijn en het zich emotioneel veilig voelen. Indicatoren hiervoor zijn spontaniteit, ontspannen zijn en plezier beleven met elkaar.
2. Bij **betrokkenheid** gaat het om de gerichtheid op een onderwerp. Concentratie is één van de duidelijkst waarneembare signalen van betrokkenheid. Bij een hoge mate van betrokkenheid komt energie vrij en ervaart het kind een sterke voldoening.

De vijf sociale vaardigheden binnen ZIEN (zie hieronder) zijn direct te beïnvloeden leerlingkenmerken. Dat betekent dat leerkrachten er wat mee kunnen in hun aanpak.

3. **Sociaal initiatief** is de vaardigheid om in sociale situaties contact te zoeken en te maken, zowel non-verbaal als verbaal.
4. **Sociale flexibiliteit** is de vaardigheid om het eigen gedrag aan te passen op veranderende omstandigheden en situaties in het sociale verkeer. Een tekort aan flexibiliteit vergroot de kans dat een kind de veranderingen in zijn leefwereld niet aankan en als gevolg daarvan een sterkere controlebehoefte ervaart. Sociale flexibiliteit dient altijd in samenhang met sociale autonomie gezien te worden. Pas als een leerling over beide vaardigheden beschikt en soepel kan bewegen tussen beide vaardigheden is er sprake van ego veerkracht en goede sociale vaardigheden.
5. **Sociale autonomie** is de vaardigheid de eigen mening en behoeften tot uitdrukking te brengen en hieraan trouw te blijven. Een kind dat deze vaardigheid niet beheerst, geeft juist veel ruimte aan de ander. Door te zeggen wat het kind ergens van vindt, komt het verbaal voor zichzelf op. Daarnaast kan een kind op een non-verbale manier tot uitdrukking brengen dat het beschikt over sociale autonomie, door eigen keuzes te maken en eigen zaken te regelen.
6. **Impulsbeheersing** is de vaardigheid om in sociaal verband het eigen gedrag te reguleren door het onderdrukken van impulsen. Bij impulsbeheersing gaat het om het controleren en corrigeren van het eigen gedrag in het verkeer met anderen. Impulsbeheersing en sociaal initiatief zijn goede sociale vaardigheden wanneer ze met elkaar in balans zijn, het kind beschikt dan over ego controle.
7. **Inlevingsvermogen** is de vaardigheid het eigen gedrag af te stemmen op de gedachten en gevoelens van een ander. Inlevingsvermogen wordt ook wel het empathisch vermogen genoemd. Inlevingsvermogen betreft twee zaken, namelijk het denken (cognitie) en de gevoelens (emoties).

Zie ook: www.zienvooronderwijs.nl

Inspectie en sociale veiligheid (oktober 2019, onderwijsinspectie.nl)

Wat is sociale veiligheid?

Een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag, en deze zoveel mogelijk voorkomt.

Wat betekent de zorgplicht sociale veiligheid?

De zorgplicht sociale veiligheid betekent dat een school alles moet doen dat nodig is om ervoor te zorgen dat alle leerlingen zich op school veilig voelen. De wet bepaalt dat elke school moet zorgen dat:

- Er een veiligheidsbeleid wordt gevoerd.
- Er monitoring plaatsvindt van de veiligheidsbeleving van leerlingen.
- Er een coördinator en aanspreekpunt is voor sociale veiligheid.

Hoe houdt de inspectie toezicht op de sociale veiligheid?

Scholen moeten de sociale veiligheid van leerlingen monitoren. Ook moeten scholen de (gemiddelde) uitkomsten daarvan aanleveren aan de inspectie. Scholen die niet monitoren, wordt daarop aangesproken. Dat geldt ook voor scholen die het veiligheidsbeleid moeten verbeteren, maar dat niet doen. Daarnaast zijn ernstige incidenten of risico's aanleiding om scholen op het waarborgen van de sociale veiligheid aan te spreken. Ook kan het onderwerp veiligheid tijdens een gesprek of een onderzoek aan de orde komen.

Wat doet de inspectie met informatie uit de monitor sociale veiligheid?

Scholen gebruiken een instrument om de monitor af te nemen. In opdracht van de school stuurt de leverancier van het instrument de gegevens naar de inspectie. In het toezicht kijkt de inspectie naar de gemiddelde veiligheidsbeleving van alle leerlingen, de gemiddelde aantasting van de veiligheid en het gemiddelde welbevinden van alle leerlingen van de school.

De leveranciers geven geen gegevens van individuele leerlingen. De informatie die wordt toegestuurd, is niet herleidbaar tot personen.

Wanneer moeten scholen de monitorgegevens over schooljaar2021/2022 aanleveren?

Het aanleveren van de monitorgegevens over de sociale veiligheid in schooljaar 2021/2022 kan tot het einde van het schooljaar plaatsvinden. De aanbieder van het meetinstrument kan informeren over de periode waarop het kan worden afgenomen en over het moment waarop de levering aan de inspectie plaatsvindt.

Waarom is monitoring van sociale veiligheid nodig?

Monitoring is geen doel, maar een middel. Het doel is dat de school bijtijds weet wanneer leerlingen zich niet veilig voelen en zo nodig maatregelen nemen tot verbetering. Het gaat dus om een goed functionerende aanpak voor borging van de veiligheid van alle leerlingen. Daarom het is van belang dat de school de monitoring zo inricht, dat het de informatie geeft die nodig is om een adequaat veiligheidsbeleid te kunnen voeren, dat past bij de situatie van de school. Het uitgangspunt is de jaarlijkse monitoring van de veiligheidsbeleving van de leerlingen. Als de uitkomsten daarvan op tekorten wijzen, is het nodig dat de school werkt aan verbetering en zo nodig het veiligheidsbeleid aanpast.

Wat moeten scholen doen in het kader van de zorgplicht sociale veiligheid?

Scholen moeten sinds schooljaar 2016/2017 de sociale veiligheid monitoren. Ze kunnen zelf kiezen op welk moment ze dat doen. Ook moeten scholen een veiligheidsbeleid hebben, dat erop gericht is dat alle leerlingen zich veilig voelen. De jaarlijkse monitoring laat zien of dat ook het geval is. Onderdeel van het veiligheidsbeleid is ook de aanwezigheid van een coördinator en een aanspreekpunt voor de sociale veiligheid.

Instrumenten monitoring sociale veiligheid

Scholen moeten de beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen volgen.

Afspraken tussen inspectie en aanbieders: Kanjertraining, KiVa, Kwaliteitsscholen, SCOL, Viseon, Veiligheidsmonitor (Praktikon), Vensters, Hart&Ziel, Wat Werkt Tegen Pesten, WMK, Zien!, Onderzoek&Innovatie Groep, Qschool (Beekveld&Terpstra), Sociale veiligheid leerlingen (Scholen met Succes).

Zijn basisscholen verplicht incidenten, zoals pestincidenten of kleine valpartijen te registreren en te rapporteren aan ouders?

Nee, dit is niet verplicht maar de school kan er wel voor kiezen. De school bepaalt zelf hoe wordt omgegaan met het registreren en rapporteren van incidenten. Hier bestaan geen voorschriften voor.

Hoeveel vragenlijsten en sociogrammen moet ik als basisschoolleraar per jaar invullen over de (sociale) veiligheid en het welbevinden van leerlingen? Is het verplicht ook bij leerlingen vragenlijsten af te nemen?

In de wet staat dat de school ten minste één keer per jaar monitort hoe het is gesteld met de veiligheidsbeleving en het welbevinden van de leerlingen. Op welke manier de school dit doet is aan de school zelf. Wel moet de school een gestandaardiseerd instrument gebruiken dat valide en betrouwbaar is en een representatief beeld geeft.

Wat moeten wij als basisschool vastleggen rond het veiligheidsbeleid?

Als school moet u een veiligheidsbeleid voeren. U bepaalt als school zelf op welke manier het veiligheidsbeleid wordt ingevuld, waaronder hoe u omgaat met incidenten. Het gaat erom dat de school beleid heeft dat gericht is op het voorkomen, afhandelen, registreren en evalueren van incidenten. Dit helpt om het doel te bereiken: sociale, fysieke en psychische veiligheid van de leerlingen in en om de school gedurende de schooldag.

Moeten leerlingen de vragenlijst zelf invullen of kunnen leraren dat doen?

Leerlingen moeten de vragenlijst zelf invullen en dat zelfstandig, en zonder beïnvloeding van anderen.

Schooljaar 2021-2022
Acht trainingsdagen verzorgd door BM-Academie (KickFit!) waarbij thema's rondom relaties centraal staan: respect, grenzen, vertrouwen, samenwerken, zelfbeheersing
Twee scholingsmomenten voor het team: KickFit!-programma, ervaringsleren en groepsdynamische processen met focus op relaties. Hierbij ook expliciet aandacht voor versterken van de samenwerking binnen het team.
Doorvertaling op schoolniveau. Iedere maand een thema centraal in de school. Inspiratie voor activiteiten via Intranet.
Beleid op het gebied van sociale veiligheid aanscherpen/ borgen door kwaliteitskaart
Groepsbezoeken door medewerker Kickfit om te reflecteren op pedagogisch klimaat

Gedragprotocol

Inhoud

1	Uitgangspunten pedagogisch klimaat
2	Sociaal emotionele ontwikkeling
3	KickFit!
4	Pesten
5	Aanpak grensoverschrijdend gedrag
6	Conflictbeheersing
Bijlage 1	Kwaliteitskaart pedagogisch didactisch handelen
Bijlage 2	Incidenten registratie formulier
Bijlage 3	

1.

Uitgangspunten pedagogisch klimaat

Wij werken op de Tender vanuit de gedachten dat ieder kind uniek is en verschillende instructie- en ondersteuningsbehoefte heeft. Onze school geeft de leerlingen een unieke kans zich te ontwikkelen in een uitdagende omgeving. Op de Tender staat relatie centraal. Wij werken vanuit "Pedagogisch tact". Dit houdt in dat we het goede doen, op het juiste moment, ook in de ogen van het kind. Het kind moet zich begrepen en gezien voelen.

We motiveren kinderen om te leren door ze aan te spreken op hun sterke kanten. We sluiten op leerstofgebied aan bij het niveau van het kind. We stellen daarbij hoge verwachtingen. We willen kinderen voorbereiden op een plaats in de maatschappij waarin ze zich gelukkig voelen, zelfredzaam zijn en verantwoordelijkheden aan kunnen.

Kinderen moeten zoveel mogelijk bezig zijn met activiteiten die betekenisvol zijn. Op de Tender willen wij ons onderwijs zoveel mogelijk inzetten op praktische vaardigheden. Zo leert het kind wat het nut is van wat er geleerd is. Zo weet een kind wat je met het geleerde kan doen.

Doordat kinderen veel bezig kunnen zijn met betekenisvolle activiteiten, zijn ze ook meer betrokken bij hun leerproces.

Hoe doen wij dat?

- De leerkrachten modelleren goed gedrag
- We gebruiken methodes om gedrag aan te leren: Kick-fit! en Kwink
- We ondertitelen zoveel mogelijk de sociale situaties in de groep. Ook vrije momenten zien wij als leren.
- We hanteren bij correctie van gedrag de reactieprocedure (zie kwaliteitskaart Pedagogisch didactisch handelen)
- We reageren zoveel mogelijk neutraal op externaliserend gedrag en zetten de TO procedure in. (Zie kwaliteitskaart pedagogisch didactisch handelen)

- We gaan ervanuit dat leerlingen goed gedrag leren IN de groep. Als een leerling een time-out nodig heeft (middels een TO procedure) herstelt de eigen leerkracht de relatie en verwelkomt het kind. Het kind mag leren door ervaring.
- Elke dag is er een inloop van kwartier. Deze inloop is om de overgang tussen thuis/reis en school te overbruggen. Iedereen doet een check-in waarin de leerling zijn gevoel mag laten zien op een emotiometer
- Wij gebruiken in onze lessen het didactisch model EDI. Dit sluit aan op de onderwijsbehoeften van onze leerlingen: we halen voorkennis op, zetten leerlingen aan, stellen doelen, geven instructie, begeleide inoefening, geven feedback en stellen CVB vragen (evaluatie)
- Tijdens het thematisch werken maken we gebruik van meervoudige intelligentie om een uitdagende leeromgeving in te richten. Hierbij is ook aandacht voor de 21ste eeuwse vaardigheden. Geen kind leert op dezelfde manier, we leren het kind te leren op een manier die bij hem/haar past. Hiervoor zetten we de aanpak van 4x Wijzer in.

- Elke groep heeft minimaal twee dagen ondersteuning van een klassenassistent, waardoor de leerkracht tijd heeft om met een kind in gesprek te gaan en relatie op te bouwen.
- Wij monitoren gedrag door groepsbesprekingen, interviews en afname van een leerlingtevredenheidsonderzoek: Vensters

Onze kernwaarden

Veiligheid

Veiligheid is een essentieel onderdeel om tot ontwikkeling te komen. Door veiligheid ervaren leerlingen, ouders en leerkrachten dat ze erbij horen. Ze voelen dat ze gezien, gehoord en geaccepteerd worden.

Betrokkenheid

Een goede leerkracht is betrokken bij zijn leerlingen en kijkt goed naar de specifieke onderwijsbehoeften en kan daarnaar handelen. Er wordt aangesloten bij de interesses, leefwereld en ervaringen van alle kinderen op school

Plezier

Wij vinden het belangrijk dat kinderen plezier hebben in wat ze doen, als je plezier hebt in wat je doet ben je oprecht betrokken, heb je doorzettingsvermogen en ontstaan verbindingen die blijvend zijn. Dat staat bij ons voorop om goed tot leren te kunnen komen.

Vertrouwen

Vertrouwen is durven loslaten. Leerkrachten geven leerlingen ruimte en staan open voor eigen initiatieven van leerlingen.

Zelfredzaamheid

Ontwikkelen van executieve functies om zelfredzaam, op eigen benen in de maatschappij te kunnen staan. Niet alleen praktische zaken maar ook zelfstandig keuzes kunnen maken

2. Reactie procedure (zie bijlage 2)

3. TO procedure (zie bijlage 2)

4. Anti Pestprotocol (zie bijlage 4)

3.

KickFit!

KickFit! is een aanpak waarbij thema's gerelateerd aan de praktijk worden behandeld. KickFit! is gericht op het versterken van pedagogisch klimaat, inzicht en preventief handelen en er worden tips en tools aangereikt om de handelingsbekwaamheid bij leerkrachten en kinderen te verhogen.

Thema's:

● Respect	● Samenwerken
● Focus	● Doorzetten
● Grenzen	● Zelfstandigheid
● Vertrouwen	● Zelfbeheersing

De thema's zijn zichtbaar, voelbaar en herkenbaar in de school.

1.

Netwerkbenadering

Veenstra e.a. geven in hun artikel "Wie pest wie? Een netwerkbenadering van pesten" (zie bijlage, deel uit artikel 5/08 Justiële verkenningen, Sociale netwerkanalyse) in hun conclusie aan dat talrijke kinderen en jongeren slachtoffer zijn van pesten. Echter niet alleen zij, maar ook hun klasgenoten hebben vaak langdurige hinder van de negatieve relaties in de klas. Nadelige gevolgen zijn er ook voor de ouders zelf. Pesten blijkt vaak een voorbode van ander probleemgedrag. Inzicht in pesten is daarom noodzakelijk om de nadelige gevolgen voor de slachtoffers, ouders en samenleving als geheel te bestrijden. Een netwerkbenadering biedt hierbij de mogelijkheid om kennis van en inzicht in pesten te vergroten.

Rol ouders

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben een verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Wat wordt er van ouders verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen leerlingen is zelden een probleem als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Leerlingen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten. Van ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

- Wij verwachten dat andere ouders en kinderen respectvol benaderd worden.
- Ouders spreken in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.
- Bij zorgen om het welzijn van het kind, of het welzijn van andermans kind, wordt overleg gevoerd met de school.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht en kwaadsprekerij.
- Ouders maken zich niet schuldig aan kwaadsprekerij op internet of via WhatsApp.

Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit doet. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maak een kletspraatje met iemand anders. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger. Stopt het niet? Ga dan naar de juf of meester.

5.

Aanpak grensoverschrijdend gedrag

Bijlage 1 kwaliteitskaart

Kwaliteitskaart De Tender	
OP 3) Pedagogisch didactisch handelen	
Deelgebied	PEDAGOGISCH didactisch handelen

Verantwoordelijk	Groepsleerkrachten/IB/directie/onderwijsassistenten
Geëvalueerd	komt in juni 2022
Uitgangspunten We werken vanuit pedagogisch tact, dat betekent dat geen enkel kind buitengesloten wordt en dat iedereen op het juiste moment het goede doet, ook in de ogen van de leerling. ‘Onder een veilig en open schoolklimaat verstaan we een sfeer waarin leerlingen, leerkrachten en ouders zich op school gekend en betrokken voelen.’ We motiveren leerlingen om te leren door ze aan te spreken op hun sterke kanten. We sluiten op leerstofgebied aan bij het niveau van het kind. We stellen daarbij hoge verwachtingen. We willen kinderen voorbereiden op een plaats in de maatschappij waarin ze zich gelukkig voelen, zelfredzaam zijn en verantwoordelijkheden aan kunnen. Ons doel is dat leerlingen zoveel mogelijk bezig zijn met activiteiten die betekenisvol zijn, vooral gericht op praktische vaardigheden. Doordat kinderen veel bezig kunnen zijn met betekenisvolle activiteiten, zijn ze ook meer betrokken bij hun leerproces. Basisaanbod: • Elke dag is er een inloop van een kwartier. Deze inloop is om de overgang tussen thuis/reis en school te overbruggen. Iedereen doet een check-in waarin de leerling zijn gevoel mag ‘ophangen’ op de emotiemeter of noteren op een check-in blad (bb). Dit kan aangepast worden gedurende de dag. Bij het afsluiten van de dag wordt er een check-out gedaan, dit om te checken of de leerlingen goed naar huis gaan. • Het onderwijspersoneel modellen goed gedrag. • We ondertitelen zoveel mogelijk de sociale situaties in de groep. Ook vrije momenten zien wij als leren. • Wij gebruiken in onze lessen het didactisch model EDI. Dit sluit aan op de onderwijsbehoeften van onze leerlingen: we halen voorkennis op, zetten leerlingen aan, stellen doelen, geven instructie, begeleide inoefening, geven feedback en stellen CVB vragen (evaluatie).	

- Tijdens het thematisch werken maken we gebruik van meervoudige intelligentie om een uitdagende leeromgeving in te richten. Aanpak: 4x Wijzer
- Elke groep heeft minimaal twee dagen ondersteuning van een klassenassistent.
- We gaan ervanuit dat leerlingen goed gedrag leren IN de groep. Als een kind een time-out nodig heeft (middels een TO) herstelt de eigen leerkracht de relatie en verwelkomt het kind. Het kind mag leren door ervaring.
- We gebruiken de aanpak van **Kick-fit!** en de methode **Kwink** om gedrag aan te leren .
- We hanteren bij correctie van gedrag de **reactieprocedure**
- We reageren zoveel mogelijk neutraal op externaliserend gedrag en zetten de **time-out procedure** in (TO)
- De leerkracht vertelt aan de groep wat er gebeurd is, ook als het gedrag hersteld is.
- Wij monitoren gedrag door groepsbesprekingen, intervisie en afname van een leerlingtevredenheidsonderzoek: Vensters

Methodes:

Kwink: Het hele jaar rond werken we met de digitale methode KWINK (voor sociaal emotioneel leren). Kwink bestaat uit 5 competenties (besef van jezelf, besef van de ander, zelfmanagement, relaties hanteren en keuzes maken), deze zijn verweven met de schoolafspraken.

KickFit! leert kinderen om hun fysieke, emotionele en mentale kracht te ontdekken en in te zetten.

Items bij Kickfit: Respect, focus, grenzen stellen, vertrouwen, samenwerken, doorzetten, zelfstandigheid, zelfbeheersing.

Deze onderwerpen worden dit schooljaar (2020-2021) door de trainers aangeboden in de gymzaal. De voortgaande activiteiten die in de groep gedaan worden zijn digitaal aangeleverd.

Wij hebben een overzicht gemaakt waarin deze onderwerpen en de onderwerpen van Kwink overeenkomen. Zo gaat het aanbod per onderwerp en worden beide bronnen (Kwink en Kickfit) ingezet.

Reactieprocedure (zie bijlage)

De reactieprocedure zet je in als een leerling zich niet houdt aan een afspraak of gedragsverwachting. Blijf uit het conflict. Benader de leerling coachend. De drie stappen:

- Vraag de leerling naar de gedragsverwachting
- Benoem het ongewenste gedrag, benoem de afspraak en geef een keuze (eerst consequentie, dan de juiste keuze).
- Benoem de consequentie.

Time-out procedure

Na toepassing van de reactieprocedure, waarin de leerkracht zoveel mogelijk neutraal reageert, gaat de TO procedure in. Na elke stap heeft de leerling een nieuwe kans om te herstellen. Volgorde van de TO:

- TO plek bij de groep, niet in zicht van de hele groep, 5 minuten (hersteltijd)
- TO plek in een andere groep (dit is van te voren al bekend), 10 minuten (hersteltijd)
- TO plek bij directie, waarbij de leerkracht de regie houdt door te vertellen wat de leerling nodig heeft om te herstellen en **hoe lang**.

De leerkracht beslist de TO, de leerling mag het ook aangeven. Dit gaat in overleg met de leerkracht of staat in een plan. Bij terugkomst van de TO wordt de leerling weer welkom geheten door de leerkracht. Er kan een herstelgesprek volgen, indien nodig. De groep wordt dan (als het kan) overgenomen zodat de leerkracht tijd heeft om dit gesprekje te doen.

Als een leerling uit de groep gaat zonder toestemming kunnen we dit melden in de appgroep met een handreiking (van de leerkracht, op dat moment) erbij

Registreren:

Bij '*klein probleem gedrag*' (b.v. wild omgaan met spullen, storen tijdens de les, schelden, grote mond) wordt er een aantekening gemaakt in het logboek in de groep.

Bij '*groot probleem gedrag*' (b.v. doelbewust dingen stuk maken, pesten, respectloos gedrag naar anderen, slaan, schoppen, bedreigingen) wordt dit in het logboek van esis gezet. Ouders worden ingelicht

Bij '*onacceptabel gedrag*' (b.v. herhaaldelijk fysiek geweld, herhaald bedreigen, grote vernielingen, diefstal) wordt het [incidentenregistratieformulier](#) ingevuld. Deze gaat mee naar huis voor ondertekening van ouders. Het registratieformulier wordt ingescand en in esis gehangen en een kopie bij de directie in de map.

Bij de groepsbesprekingen worden deze formulieren bekeken en plan van aanpak geschreven. Dit kan natuurlijk ook eerder.

Intensief aanbod:

Leerlingen die meer nodig hebben dan het basisaanbod hebben vanuit de groepsbespreking een plan van aanpak. Dit plan wordt gemaakt als de ontwikkeling nauwgezet gevolgd moet worden en als het plan van aanpak met kleinere doelen omschreven wordt. De evaluatiemomenten zijn om de 6 weken (ouders, leerkrachten, ib, hulpverlening).

Bij leerlingen die een intensievere aanpak nodig hebben kan de TO procedure afwijken. Dit wordt dan omschreven in het plan van aanpak.

Monitoring op groepsniveau

In juni /juli is er een warme overdracht van de onderwijsbehoeften van de leerlingen, op pedagogisch didactisch gebied.

Bij de start van het schooljaar zijn we bezig met de 'gouden weken', zo besteden we vanaf het begin van het jaar extra aandacht aan het opbouwen van het groepsproces (forming, storming, norming, performing, adjourning). Als er een nieuwe leerling halverwege het schooljaar in de groep komt zijn we ons ervan bewust dat het groepsproces opnieuw zou kunnen beginnen. Daar handelen we ook naar.

In de groepsbespreking van okt/november wordt de groep in kaart gebracht op sociaal emotioneel gebied (door middel van de piramide). Er worden doelen gesteld op sociaal emotioneel gebied op groepsniveau en voor de intensieve en zeer intensieve leerlingen op leerlingniveau. Voor de intensieve leerlingen (rode interventies) kan er naast het OPP een plan van aanpak gemaakt worden. In februari (2e groepsbespreking) worden de doelen op sociaal emotioneel gebied geëvalueerd en bijgesteld tot juni.

In juni volgt er een evaluatie op de doelen op sociaal emotioneel gebied. Deze wordt meegenomen voor de 'warme overdracht'

1 x per jaar wordt 'Vensters' afgenomen. Dit is een schoolmonitor voor sociale en fysieke veiligheid. Deze wordt ingevuld door leerlingen en 1x in de twee jaar door ouders.

Ambities voor het komend half jaar (febr - juni 2022)

De leerkracht gaat in gesprek met de leerling die een intensieve interventie nodig heeft. Dit kan alleen als de leerling in rust is (ijzer smeden als het koud is)! Er worden doelen opgesteld (voor het plan van aanpak). Ouders worden ingelicht en meegenomen in het opgestelde plan.

Waar kan neemt de onderwijsassistent de klas over en de leerkracht gaat met de leerling het gesprek aan.

Ambities voor schooljaar 2022-2023:

Nog beter in kaart brengen van incidenten. Onderbouwd met literatuur brengen we de school in kaart en maken op deze data onze plannen van aanpak

borging van ingezette afspraken van afgelopen jaar

Begeleiding van Kickfit

Zien in de klas over kindgesprekken en portfolios, inzoomen op executieve functies

bijlage reactieprocedure

Reactieprocedure ongewenst gedrag

De reactieprocedure zet je in als een leerling zich niet houdt aan een afspraak of gedragsverwachting. Blijf uit het conflict. Benader de leerling coachend.

Stap 1)

Vraag naar/ herinner de leerling aan de gedragsverwachting.

“Wesley, wat is ook alweer de regel over praten op de gang?” Precies, de regel is dat we op de gang zacht praten. Ik verwacht dat je nu op een zachte toon gaat praten.

- Wacht 5 tot 10 seconden. Gebruik deze tijd om door te gaan met waar je mee bezig was (negeer licht ongewenst gedrag) of loop even weg. Geef de leerling de tijd om het gedrag aan te passen.
- Zodra je ziet dat de leerling het gewenste gedrag laat zien, complimenteer je hier direct en concreet op. *Goed zo, wat fijn dat je meteen met een zachte toon bent gaan praten.*
 - Reageert een leerling niet, of niet op de gewenste manier, dan ga je door met stap 2. Probeer ondertussen voor jezelf te achterhalen wat de reden voor dit gedrag is! (trigger)

Stap 2)

Benoem het ongewenste gedrag, benoem de afspraak en geef een keuze. (Eerst consequentie, dan de juiste keuze.)
(Afhankelijk van de mogelijkheid, afspraken en wensen kijk je wat een passende consequentie is.)

“ Wesley, je schreeuwt. De afspraak is dat je op een zachte toon praat op de gang. Je komt nu in de klas werken of je praat nu op een zachte toon.

(ervan uitgaande dat de leerling op de gang aan het samenwerken was en dit niet lukt, onderwijsbehoefte nabijheid leerkracht)

“ Wesley, je schreeuwt. De afspraak is dat je op een zachte toon praat op de gang. Je mag in het kamertje bij meester of juf X rustig worden of je praat nu op een zachte toon.

(Ervan uitgaande dat de leerling een conflict heeft op de gang, onderwijsbehoefte even uit de situatie halen en tot rust komen.)

- Wacht 5 tot 10 seconden. Gebruik deze tijd om door te gaan met waar je mee bezig was (negeer licht ongewenst gedrag) of loop even weg. Geef de leerling de tijd om het gedrag aan te passen/ de goede keuze te maken.
- Zodra je ziet dat de leerling het gewenste gedrag laat zien, complimenteer je hier direct en concreet op. *Goed zo, wat fijn dat je alsnog met een zachte toon bent gaan praten.*
- Lukt het de leerling niet om het gedrag aan te passen/ een keuze te maken, dan ga je door met stap 3.

stap 3)

Benoem de consequentie.

“ Oke, dan kom je nu in de klas werken/ ga je naar het kamertje bij.../”

- Wacht 5 tot 10 seconden. Gebruik deze tijd om door te gaan met waar je mee bezig was (negeer licht ongewenst gedrag) of loop even weg. Geef de leerling de tijd om de consequentie uit te voeren.
- Zodra je ziet dat de leerling het gewenste gedrag laat zien, complimenteer je hier direct en concreet op.

Tips:

- Zijn de gedragsverwachtingen helder? Zijn ze besproken, hangen ze ergens visueel en zijn de gedragingen voldoende goed met de groep ingeoeft?
- *Praat rustig en op een neutrale toon;*
- *Bekrachtig elke stap in de gewenste richting direct;*

- *Laat een boze leerling niet in een gemeenschappelijke ruimte zitten zonder toezicht van een volwassene (ivm veiligheid andere leerlingen en de kans dat de boosheid opvlamt);*

- *Begin iedere dag met een schone lei;*

- *Corrigeer het gedrag. Niet de persoon!*

- *Prijs op **afstand** en corrigeer van **dichtbij**;*

- *Vraag collega's om feedback op jouw handelen. Reflecteer. Doe meer van wat werkt en stop met dingen die niet werken;*

- Als een leerling niet de keuze maakt of niet de consequentie aanvaardt, dan treedt het gedragsprotocol in werking. Hierin staat bijvoorbeeld wie erbij geroepen wordt. Dat kan de directeur of een MT lid zijn. In het gedragsprotocol staat vermeld op welke wijze de ouders geïnformeerd worden. *Verbinding - relatie!!! Eerst 4-1 complimenten nodig.*

Mogelijke consequenties.

- *Uit de situatie halen*

- *Een privilege afnemen*

- *Een extra taak geven*

- *.....*

Reactieprocedure

- 1. Herinner de leerling aan de afspraak.*
- 2. Geef een keuze (of de consequentie of je doet het nu).*
- 3. Benoemen en uitvoeren van de consequentie.*

Noteer voor jezelf 3 mogelijke consequenties die je als keuze kunt geven wanneer je bij stap 2 van de reactieprocedure komt.

- 1.*
- 2.*
- 3.*

Bijlage 2 - Incidenten registratieformulier

Locatie incident	Datum incident: Tijdstip:	Gemeld door:
INCIDENT VEROORZAAKT DOOR: Naam: Adres: Geboortedatum: Groep:		Functie: ☐ Personeel ☐ Leerling ☐ Stagiaire ☐ Ouder ☐ Anders, nl
Indien er meer personen getroffen werden door dit incident/ongeval, deze gegevens op een bijlage bijvoegen		
AARD VAN HET INCIDENT: ☐ fysiek geweld waarbij wapens gebruikt zijn; ☐ Verbaal en fysiek gedrag ☐ wapenbezit (onderscheiden naar vuur-, steek- en overige wapens); ☐ seksueel misbruik; ☐ grove pesterijen; ☐ discriminatie (onder meer naar ras, geslacht en homodiscriminatie); ☐ bedreigingen.		
Behandeld door: ☐ EHBO op locatie ☐ Huisarts ☐ Ziekenhuis Ingelicht: ☐ Ouders Slachtoffer(s)		

Ontdek je kracht en durf jezelf te laten zien zoals je bent

- ☐ Ouders dader(s)
- ☐ Politie
- ☐ Contactpersoon
- ☐ Bestuur Surplus
- ☐ Vertrouwenspersoon
- ☐ Anders, nl:

.....

Toelichting / beschrijving voorval:

Ontdek je kracht en durf jezelf te laten zien zoals je bent

Ondernomen actie:

Vervolgafspraken:

N.a.v. de ernst van het incident of de frequentie ervan, wordt beslist of er een verdere actie wordt ondernomen.

Naam ouders:

Handtekening voor akkoord:

Bijlage 3: uit artikel 5/08 Justiële verkenningen, Sociale netwerkanalyse

Ontdek je kracht en durf jezelf te laten zien zoals je bent

Wie pest wie? Een netwerkbenadering van pesten

*R. Veenstra, G. Huitsing, J.K. Dijkstra en S. Lindenberg**

Conclusie en discussie

De bevindingen in dit artikel laten zien dat voor het bestuderen van pesten twee dingen belangrijk zijn. Ten eerste moet goed rekening worden gehouden met doelen (en vooral met status en affectie als doelen), en ten tweede zijn netwerkgegevens onontbeerlijk. Niet alleen bieden netwerkgegevens inzicht in wie door wie wordt gepest, maar ook onder welke omstandigheden pesten meer of minder geaccepteerd is, en wat de rol is van verschillende locaties die jongeren in het sociale netwerk innemen.

Door de combinatie van verwachtingen uit de doel-framingtheorie en de netwerkvragen over pesten vonden wij aanwijzingen dat pesters hun slachtoffers strategisch uitkiezen. Pesters willen zowel status als ook affectie realiseren. Hun behoefte aan dominantie richten zij niet op alle klasgenoten, maar vooral op degenen die zelden door anderen zullen worden verdedigd. Hierdoor verliezen zij weinig affectie door het pesten. Als pesters populair zijn, kunnen ze als groep zelfs slachtoffers uitkiezen die worden verdedigd. Verlies van goedkeuring door weinig populaire kinderen maakt hun dan niet veel uit. Maar hoe staat het met de lange termijn? Kunnen pesters dan wel nadelige gevolgen ondervinden? Uit eerder onderzoek is bekend dat pesters een groter risico lopen om betrokken te geraken bij delinquentie, criminaliteit of alcoholmisbruik (Sourander,

Jensen e.a., 2007). In dit opzicht stellen Haynie, Nansel e.a. (2001) dat: 'bullying might allow children to achieve their immediate goals without learning socially acceptable ways to negotiate with others, resulting in persistent maladaptive patterns' (p. 31). Dus vanuit het oogpunt van beleid is het belangrijk iets tegen pesten te doen, niet alleen ten behoeve van de slachtoffers, maar ook ten behoeve van de pesters zelf. Wat volgt uit onze studies voor mogelijke maatregelen tegen pesten?

Dat pesters in staat zijn om anderen te domineren, is een belangrijke drijfveer voor hen. Uit onze studie komen echter ook aanwijzingen naar voren dat pesters ervoor waken dat hun gedrag een duidelijke afkeuring van belangrijke anderen oproept. Hieruit kan worden afgeleid dat wanneer pesters veel sterker verworpen zouden worden door hun klasgenoten, het pesten dan waarschijnlijk zal afnemen, zelfs voor leerlingen die sterk willen domineren. De leerkracht kan daarbij een belangrijke rol spelen door pesten af te keuren en een structuur te bieden waarin van leerlingen steeds wordt geëist dat

ze zich gedragen en waarin positief gedrag wordt bekrachtigd (Van Lier, Vuijk e.a., 2005).

Als leerkrachten het gedrag van de klas willen beïnvloeden, dan lijkt deze studie uit te wijzen dat het belangrijk is om daarbij rekening te houden met de positie van pesters in het netwerk; dat wil zeggen of ze al dan niet populair zijn in de klas. In het basisonderwijs geldt nog dat geliefd en populair zijn (in het Engels: *sociometric popularity* en *perceived popularity*) goed samengaan en dat vooral positieve kenmerken (anderen helpen, er leuk uitzien, goed zijn in sport) bijdragen aan populariteit. In het voortgezet onderwijs zien we steeds meer dat populaire leerlingen niet echt geliefd zijn, maar dat ze vooral nadrukkelijk aanwezig zijn (Cillessen en Rose, 2005). Dat opvallen bereiken ze niet alleen door positieve, maar ook door negatieve gedragingen, zoals agressie, delinquentie, roken en drinken (Dijkstra, 2007). Er zijn echter voorbeelden van succesvolle interventies waarbij op de populaire leerlingen wordt ingezet om algemeen negatief gedrag tegen te gaan (Campbell, Starkey e.a., 2008).

Naast de positie zijn ook de plek in het netwerk en de rol die jongeren hebben in het pestproces, belangrijk voor het verklaren van pesten (bijvoorbeeld pester of assistent). Dergelijke netwerkgegevens over schoolklassen kunnen nieuwe inzichten over pesten opleveren. Ten eerste is het mogelijk om na te gaan of schoolklassen bestaan uit verschillende groepen. In onze voorbeeldklas zagen we dat jongens en meisjes elk afzonderlijk een groep vormden. Interessant is verder dat we zagen dat pesters samen ook een groep vormden (zie ook Salmivalli, Huttunen e.a., 1997). Ten tweede maken deze bevindingen duidelijk op welke manier jongeren verschillende rollen tegelijkertijd kunnen vervullen, zogeheten hybride rollen (Goossens, Olthof e.a., 2006; Salmivalli, Lagerspetz e.a., 1996). Op basis van dit voorbeeldnetwerk met populaire pesters wordt duidelijk dat het pesten gericht is op andere groepen, maar het verdedigen beperkt is tot de eigen groep. Met andere woorden, het vervullen van twee rollen tegelijkertijd (in dit voorbeeld pester en verdediger) duidt niet op grillig, maar juist op voorspelbaar, *ingroup-outgroup*-gedrag: pesten van de andere groepen en verdedigen van de eigen groep (Gini, 2006, 2007).

Door netwerkgegevens over schoolklassen te verzamelen (en daarbij rekening te houden met status- en affectieaspecten) kunnen leerkrachten beter worden geïnformeerd over de positieve en negatieve relaties in hun klas. Vaak weten leerkrachten redelijk goed wanneer er fysiek wordt gepest, maar in relationeel pesten, zoals iemand buitensluiten, hebben leerkrachten beduidend minder inzicht (Bauman en Del Rio, 2006; Yoon, Barton e.a., 2004). In het algemeen denken we dat het belangrijk is om ouders, leerkrachten, overblijfskrachten en anderen die met jongeren omgaan, inzicht te geven in hoe pesten ontstaat en hoe pesten effectief kan worden tegengegaan.

Via gerichte netwerkanalyse lijkt het mogelijk beter inzicht te krijgen in de relaties tussen verschillende leerlingen die bij pesten betrokken zijn. Ook biedt het mogelijkheden om de rol van verschillende groepen binnen de klas in kaart te brengen. Daarbij kan ook worden nagegaan welke rol populaire leerlingen spelen bij pesten. Via de netwerken van pesten kan ook worden nagegaan waar in het netwerk interventies hun effect hebben. Als door een interventie het pesten met een kwart afneemt, zijn de effecten dan overal in het netwerk waarneembaar? Werkt een interventie alleen bij kinderen die veel vrienden om zich heen hebben, of werkt deze ook bij kinderen die vrij geïsoleerd zijn? Meer inzicht in dat soort vragen is van groot belang. Talrijke kinderen en jongeren zijn slachtoffer van pesten. Echter niet alleen zij, maar ook hun klasgenoten hebben vaak langdurig hinder van de negatieve relaties in de klas. Nadelige gevolgen zijn er ook voor de daders zelf. Pesten blijkt vaak een voorbode van ander probleemgedrag. Inzicht in pesten is daarom noodzakelijk om de nadelige gevolgen voor slachtoffers, daders en de samenleving als geheel te bestrijden. Een netwerkbenadering biedt hierbij de mogelijkheid om kennis van en inzicht in pesten te vergroten.

Bijlage 4 Anti pest protocol

De school hanteert de Schoolregels als uitgangspunt voor sociaal gedrag. Toch ontkomen we er niet aan dat er gepest wordt.

Pesten is een veel voorkomend en niet makkelijk op te lossen probleem.

De Tender heeft een plan van aanpak voor het voorkomen van pesten. Dit plan krijgt vorm in het bevorderen van een goed pedagogisch klimaat in de groepen en op school. Dat gebeurt bij ons op school vanuit de pedagogische basishouding vanuit pedagogisch tact aangevuld met de methode Kwink.als uitgangspunt voor sociaal gedrag. In dit plan is het belangrijk dat alle betrokkenen hun verantwoordelijkheid nemen.

De taak van de schoolleiding:

a. Bewustwording.

Ontdek je kracht en durf jezelf te laten zien zoals je bent

De schoolleiding moet doordringen zijn van de ernst van de problematiek. Op elke school wordt gepest. Men moet zich realiseren dat er wat aan gedaan moet worden. De aanpak staat niet op zichzelf, maar moet onderdeel zijn van schoolbeleid als onderdeel van een goed pedagogisch klimaat.

b. Stellingname.

De schoolleiding moet naar buiten toe, zowel naar leerkrachten, naar leerlingen als naar ouders duidelijk maken dat pesten niet toelaatbaar is. Slachtoffers weten dat "de school" aan hun kant staat; pesters en leerlingen die pesters kunnen worden, weten dat er op ze gelet wordt.

c. Maatregelen.

De schoolleiding moet zorgen dat er een plan van aanpak is om pestgedrag aan te pakken. Zorgen dat iedereen op de hoogte is van het plan van aanpak.

Zorgen dat alle geledingen de aanpak ondersteunen.

De schoolleiding moet structurele maatregelen nemen. Maatregelen die zijn gericht op het regelen en ondersteunen van het bestrijden van pesten (bestrijdingsmaatregelen) en maatregelen die vangnetten voor slachtoffers in het leven roepen (vangnetmaatregelen.)

d. Bestrijding van pesten ondersteunen.

Er wordt een plan van aanpak gemaakt hoe men om moet gaan met pestproblemen.

Leerkrachten worden gestimuleerd en krijgen de gelegenheid om een cursus te volgen om pesten effectiever te hanteren.

De omgeving wordt zo mogelijk aangepast om pesten te voorkomen. (extra pleinwacht, aanpassen schoolplein etc)

Scholen werken structureel aan het ontwikkelen van sociale vaardigheden.

De taak van de leerkracht:

a. Bewustwording.

Wat geldt voor de schoolleiding geldt ook voor de leerkracht.

De leerkracht moet gespitst zijn op signalen die de kant van pesten op kunnen gaan.

b. Stellingname.

Ontdek je kracht en durf jezelf te laten zien zoals je bent

De groepsleerkracht maakt naar de leerlingen toe duidelijk dat pesten ontoelaatbaar is.

Slachtoffers weten dat "de leerkracht" aan hun kant staat; pesters en leerlingen, die pesters kunnen worden weten dat er op ze gelet wordt.

c. Maatregelen.

Er zijn geen vaste kant en klare maatregelen die overal en altijd werken. Elke klas, elke leerkracht en elke situatie is verschillend. Wel zijn er een aantal maatregelen te noemen waaruit de leerkracht kan putten bij de bestrijding van pestgedrag. We kennen de preventieve maatregelen om pesten te voorkomen, we kennen de curatieve maatregelen om reeds plaatsvindende pestpraktijken een halt toe te roepen.

d. Voorkomen van pesten.

De omgeving aanpassen zodat er geen gelegenheid is om te pesten. Schoolregels afspreken en erop toezien dat deze nageleefd worden.

Agressie en geweld kanaliseren door in gesprek te gaan en/of afleiding te bieden. Leerlingen eigen verantwoordelijkheid te geven en creatief om te leren gaan met schoolfrustraties. Sociale vaardigheden trainen. Zelf het goede voorbeeld te geven.

Bestrijden van pesten

Er zijn twee soorten maatregelen om het pesten te bestrijden namelijk: confronterende maatregelen en niet-confronterende maatregelen.

Confronterende maatregelen houden in dat de groep openlijk en direct wordt aangesproken op de pesterijen. Bv. door van het pesten een lesthema te maken, hulp bieden aan de slachtoffers of door te verwijzen, gesprekken aan te gaan met de pesters en hun ouders, de gepeste en zijn/haar ouders en de rest van de groep en eventueel hun ouders.

Niet confronterende maatregelen houden in dat het pestprobleem in de groep via een indirecte manier bespreekbaar wordt gemaakt door het onderwerp pesten aan te bieden via onderwerpen als machtsmisbruik of oorlog en vrede. Daarnaast moet hulp geboden worden aan het slachtoffer en de pester. Niet confronterende maatregelen worden toegepast b.v. bij het vermoeden van pestgedrag.

Het belang van vangnetten.

Zelfs al doe je als school een krachtige poging om het pesten tegen te gaan, dan nog kan pesten de kop op steken. In dat geval is het belangrijk dat het slachtoffer altijd bij een schoolvertrouwenspersoon of Stichtingsvertrouwenspersoon moet kunnen aankloppen voor hulp.

Vertrouwenspersoon wordt aangesteld door respectievelijk het bevoegd gezag en de schoolleiding en gepubliceerd in de schoolgids.

Voldoen de contacten met vertrouwenspersoon niet, dan is er de mogelijkheid een klachtenprocedure in werking te stellen.

Ontdek je kracht en durf jezelf te laten zien zoals je bent

Klachtencommissie en klachtenprocedure wordt ingesteld door het bevoegd gezag van de school. Adres staat in de schoolgids, de procedure is op aanvraag verkrijgbaar.

Plan van aanpak als pesten geconstateerd wordt

Wanneer we pestgedrag vermoeden, treedt degene die dit signaleert onmiddellijk in actie. In overleg met de directeur wordt een vervolgroute uitgestippeld. In deze vervolgroute volgen we een meersporige aanpak waarin we onderscheid maken in activiteiten gericht op:

- de dader;
- het slachtoffer;
- de ouders;
- de meelopers;
- het schoolteam.

Bij twijfel over de vraag of er sprake is van pesten, vindt altijd een nader onderzoek plaats. Wordt tot onderzoek overgegaan, dan zullen ouders van het vermoedelijke slachtoffer en de eventuele dader als eersten en afzonderlijk worden betrokken bij het onderzoek en de vervolgactiviteiten.

Wanneer er sprake kan zijn van pesten, wordt met de mogelijke dader(s) een confronterend gesprek aangegaan. Duidelijk wordt gemaakt welk gedrag niet wordt geaccepteerd. De pester komt voorlopig “onder curatele”; zijn bewegingsvrijheid ten opzichte van het slachtoffer wordt ingeperkt. Deze maatregel is van kracht tot zekerheid over de feitelijke gebeurtenissen is verkregen. Wanneer meer duidelijkheid over de feitelijke gang van zaken bestaat kan als reactie op pestgedrag een sanctionering volgen.

Het slachtoffer kan rekenen op hulp van de leerkracht, gericht op weerbaarheid en zelfvertrouwen. Nagegaan zal worden wat dient te gebeuren om zo snel mogelijk een veilige omgeving te realiseren. In een volgend stadium zal worden bekeken of met het slachtoffer het doorlopen van een meer op eigen persoonsontwikkeling gericht traject gewenst is.

De meelopers worden gehoord wanneer nader onderzoek gewenst is. Ook zij worden in voorkomende gevallen op een confronterende wijze aangesproken. In tweede instantie kan worden besloten tot sanctionering en/of vervolgtraject.

De afspraken die gemaakt zijn worden gedeeld met het hele team. Middels deze afspraken wordt gezorgd dat, bij het toezicht tijdens de lessen, bij het buitenspelen en dergelijke, sprake is van een consequente aanpak.

Alle geledingen, zoals: Bevoegd gezag, Medezeggenschapsraad, team en directie hebben ingestemd met het bovenstaande beleid en het plan van aanpak.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We gaan duidelijke afspraken maken over digitaal pesten en over online communiceren.

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. Mobieltjes dienen ingeleverd te worden bij de leerkracht of blijven in de tas. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!'

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.